

ศึกษาการนุ่งห่มในพระพุทธศาสนา

A STUDY OF DRESSINGS IN THERAVADA BUDDHISM

¹พระคําน้อย จันทสาโร(จันทรจาง) และ ²พระมหาอินทร์วงศ์ อิสสรภาณี

¹ Phra Kumnoi Jantasaro(Janjang) and ² PhraMaha Inwong Isaraphanee

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University Lamphun Buddhist Colleges, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Kumnoimcu@gmail.com

Received: 2022-06-16

Revised: 2022-07-27

Accepted: 2022-08-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการดังนี้ (1) เพื่อศึกษาผ้าที่นุ่งห่มในพระพุทธศาสนาเถรวาท (2) เพื่อศึกษาการนุ่งห่มในพระพุทธศาสนาเถรวาท (3) เพื่อวิเคราะห์การนุ่งห่มในพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็น การวิจัยเชิงเอกสาร โดยสืบค้นข้อมูลจากพระไตรปิฎก และเอกสารงานวิจัยต่างๆที่มีความเกี่ยวข้อง

ผ้าที่นุ่งห่มในพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้นถือได้ว่าเป็นเครื่องอัฐบริขารที่ขาดไม่ได้และมีความสำคัญ ต่อพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมากถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ โดยคนส่วนมากมักเรียกว่า ผ้าไตรจีวร ซึ่งประกอบไปด้วย ผ้า 3 ผืน คือ 1. ผ้าอุตตฺตาสก (ผ้าห่ม) 2.ผ้าอังตราวาสก (ผ้าถุง) และ 3. ผ้าสังฆาฏิ (ผ้าคลุมหรือผ้าทาบ) ซึ่งผ้าที่นุ่งห่มเหล่านี้มีหลักฐานปรากฏในพระไตรปิฎก รวมทั้งในคัมภีร์ต่างๆ โดยวิธีการ ได้มา คือการไปตามหาเศษผ้าจากในป่า จากผ้าที่คนอื่นไม่ใช้แล้ว นำมาเย็บเป็นผ้าจีวร หรือ การรับถวายจาก ญาติโยมก็ได้

อย่างนี้เรียกว่าคหบดีจีวร โดยผ้าแต่ละผืนก็มีวิธีการใช้งานต่างกันไปตามแต่ละส่วน และยัง บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการใช้และการเลิกใช้ผ้าที่นุ่งห่ม หรือ ผ้าจีวรไว้ดังนี้ (1) การทำพินทุจีวร (2) การอธิษฐาน จีวร (3) การสละจีวร (4) การคืนจีวร (5) การวิกัปจีวร (6) คำถอนจีวร รวมไปถึงการนุ่งห่มผ้าจีวรก็มี หลากหลายรูปแบบตามแต่ละท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ โดยพระภิกษุเถรวาทในประเทศไทยนั้นมีการนุ่งห่มอยู่ 4 รูปแบบ ดังนี้ (1) ห่มคลุม (2)ห่มมังกร (3)ห่มเปิดไหล่เฉวียงบ่า (4) ห่มตอง

คำสำคัญ: การนุ่งห่ม; พระพุทธศาสนาเถรวาท; จีวร

Abstract

The following research's goals are; 1) to explore the garment in Theravada Buddhism, 2) investigate the robes' covering in Theravada Buddhism, and 3) analysis the robe's covering in Theravada Buddhism.

The Tripitaka and other relevant research articles were searched for information for this documentary study. In Theravada Buddhism, garment is valued as an essential commodity and is crucial to Buddhist monks. It could be regarded as a crucial component. Most people refer to Tricivara as a "three garment robe," which is made up of three pieces of cloth namely, 1) Uttarasanga (an upper robe), 2) Antaravasaka (an inner garment), and 3) Sanghati (outer robe).

The Tripitaka and other scriptures provide support for this. It can be obtained by collecting leftover pieces of cloth from the forest, sewing them into robes, or by accepting gifts from others.

The householder's garments are what they are known as. There is a different way to use each component of each piece of cloth, and there are additional rules about when to stop wearing the garment or robe. 1) Making a robe, 2) praying in a robe, 3) giving up a robe, 4) robe's returning, 5) committing robe vandalism, and 6) withholding a robe. According to each Thai region where Theravada monks live, there are several sorts of robes available. There are four different types of robe coverings are as follows: (1) (Hm-khlum) covering both shoulders of the robes worn by monks and novices, (2) (Hm-Mungkorn) a garment that is twisted to the right and clamped in the left armpit, also known as the "dragon cloak," (3) (Hm-Perdlai) Covered shoulders that are opened, and (4) (Hm-dong) how to wrap a robe over a Buddhist monk's shoulder.

Keywords: Covering; Theravada Buddhism; Robe.

บทนำ

พระพุทธศาสนาในยุคแรกยังไม่มีคำว่า จีวร สันนิษฐานว่า เมื่อออกบวชแล้วนักบวชในพระพุทธศาสนาจะนุ่งผ้าสี่เหลี่ยมหรือผ้าย้อมผาดเช่น นักบวชของศาสนาพราหมณ์หรือนักบวชของอินเดีย ในสมัยยุคนั้นหรือบางกลุ่มก็เปลือยกายไม่สวมใส่อาภรณ์ ต่อมาเมื่อพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระสาวกสามารถบวชอุบาสกเองได้ จึงเกิดมีอาจารย์กับศิษย์ คือ อาจารย์ที่ให้นักบวชทำหน้าที่เป็นพิเศษเรียกว่า อุปัชฌาย์ ส่วนศิษย์ เรียกว่า สัทธวิहारิก มีความใกล้ชิดกันระหว่างอุปัชฌาย์กับสัทธวิहारิก เรียกว่า อุปัชฌาย์วัตร ในอุปัชฌาย์วัตรนี้ มีคำว่าสังฆาฏิและจีวร (Suriyarangsee, 2018) อย่างไรก็ตาม คำว่าจีวร คงมีการเรียกในตอนที่มีอุปัชฌาย์อาจารย์ที่ชัดเจนแล้ว แต่ในขั้นตอนของการบวช ไม่ได้มีข้อกำหนดว่าจะต้องมีการเตรียมจีวรมาให้พร้อมก่อนบวช แล้วค่อยแสวงหาจีวรในภายหลังได้ ต่อมาเมื่อเหตุการณ์นี้เกิดขึ้น คือ อุบาสกบางคนบวชแล้วไม่มีจีวร เปลือยกายเดินบิณฑบาต ดูไม่เหมาะสม ชาวบ้านก็ตำหนิติเตียน พระพุทธเจ้าก็ทรงได้วางข้อกำหนดไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย อุบาสกผู้ไม่มีจีวรไม่พึงให้อุปสมบท รูปใดให้อุปสมบทต้องอาบัติทุกกฏ”

(Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) โดยเฉพาะในตอนที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุสงฆ์บวชให้กุลบุตร โดยวิธี ญัตติจตุตถกรรม มีข้อกำหนดชัดเจนว่าผู้ประสงค์จะอุปสมบทจะต้องมีบาตร จีวร เครื่องอัฐบริขารครบ ดังข้อความในคำชักชวนผู้ประสงค์จะบวชในตอนหนึ่งว่า “เจ้ามีอายุครบ 20 ปีแล้วหรือ บาตรและจีวรของเจ้ามีครบแล้วหรือ” ข้อกำหนดนี้ปรากฏอยู่ในขั้นตอนการบวชเป็นภิกษุแบบ ญัตติจตุตถกรรมอุปสัมปทา ซึ่งเป็นการบวชที่พระสงฆ์ไทยใช้อยู่ในปัจจุบัน คือผู้ที่มาบวชจะต้องมีจีวรเป็นของตนเองจึงจะสามารถบวชได้ จีวรจึงเป็นสิ่งสำคัญและกลายเป็นเครื่องนุ่งห่มของนักบวชในพระพุทธศาสนา คำว่า จีวร ในพระพุทธศาสนานั้น หมายถึง ไตรจีวร ซึ่งประกอบด้วยผ้า 3 ผืน ได้แก่ อันตรวาสก (ผ้านุ่ง) อุตตราสงค์ (ผ้าห่ม) สังฆาฏิ (ผ้าห่มซ้อนนอก)

1. ผาสังฆาฏิ ผ้าทาบทหรือผ้าซ้อน คือ ผ้าซึ่งพระใช้พาดบ่าในปัจจุบัน สังฆาฏิใช้ สำหรับห่มซ้อนกันหนาว เพราะในฤดูหนาว ผ้าเดิมที่มีเพียงผ้านุ่งผ้าห่มไม่พอ ทรงอนุญาตผ้า ซ้อนห่มกันหนาวขึ้นมาอีก เป็นอีกชนิดหนึ่ง เรียกว่า สังฆาฏิ ตามพุทธบัญญัติจะมีสังฆาฏิ สองผืนก็ได้ เรียกว่า สังฆาฏิสองชั้น

2. ผ้าอันตรวาสก หรือผ้าสบง ใช้สำหรับนุ่ง จัดเป็นหนึ่งในผ้าไตรจีวร มีลักษณะเป็นผ้าสี่เหลี่ยมเหมือนผ้าขาวม้า ในพระวินัยกำหนดการนุ่งไว้ คือ ด้านบนต้องปิดสะดือ แต่ไม่ถึงกระโหลก ด้านล่างปิดหัวเข่าทั้งสองลงมาเพียงครึ่งแข้ง ไม่ถึงกรอมข้อเท้า

3. ผ้าอุตตราสงค์ หรือผ้าห่ม รูปแบบของจีวรในสมัยพุทธกาลมีรูปแบบไม่ชัดเจน ภิกษุบางรูปหาผ้ายาวผืนเดียวได้ บางรูปหาผืนเดียวยาวไม่พอ ได้เอาผ้าหลายผืนมาเย็บต่อกันจนกว่าจะยาวพอที่จะห่มได้สำหรับภิกษุแต่ละรูป ต่อมาในสมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าเสด็จผ่านทุ่งนาในทักขิณาวิคิรินชนบท ทอดพระเนตรเห็นผืนนาของชาวมคร พุนดินเป็นคันนาสี่เหลี่ยมจัตุรัส ก่อคันนายาวทั้งด้านยาวและด้านกว้าง คันระหว่างด้วยคันนาสั้นๆ เชื่อมกันเหมือนทางสี่แพร่ง พระพุทธองค์ตรัสกับพระอานนท์ว่า “อานนท์ เธอเห็นไหม นาของชาวมครซึ่งเขาพุนดินเป็นคันนาสี่เหลี่ยมยาวทั้งด้านยาวและด้านกว้าง คันระหว่างด้วยคันนาสั้นๆ เชื่อมกันเหมือนทางสี่แพร่ง เธอทำจีวรให้มีรูปร่างเหมือนนาคนี้ได้หรือไม่” ตรัสจบก็เสด็จไปแคว้นมคธ พระอานนท์กราบทูลว่า “ทำได้” นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจีวรจึงมีรูปแบบการตัดเย็บชัดเจน

จะเห็นได้ว่า การนุ่งห่มของพระภิกษุนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านผ้าสำหรับนุ่งห่ม รูปแบบการนุ่งห่ม และความสำคัญของนุ่งห่ม จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจต่อการศึกษาค้นคว้า แท้จริงแล้ว ผ้าสำหรับนุ่งห่มของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร รูปแบบการนุ่งห่มเป็นอย่างไร หลักการนุ่งห่มและความสำคัญของการนุ่งห่มในพระพุทธศาสนามีส่วนในการส่งเสริมการบรรลุนิพพาน การธำรงพระพุทธศาสนาได้อย่างไร ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการนุ่งห่มในพระพุทธศาสนาเถรวาท (Than Supho, & Panasri, & PhraKru Kosit Watthananukul, 2021) เพื่อเป็นประโยชน์แก่การศึกษาและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผ้านุ่งห่มในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาการนุ่งห่มในพระพุทธศาสนาเถรวาท

3. เพื่อวิเคราะห์การนุ่งห่มในพุทธศาสนาเถรวาท

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยจะศึกษาค้นคว้าจากเอกสารโดยอาศัยข้อมูลจากพระไตรปิฎก และคัมภีร์อรรถกถา พร้อมทั้งเอกสาร ตำราวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาจากแหล่งเอกสารชั้นปฐมภูมิ คือแหล่งข้อมูลสำคัญที่เป็นหลักคำสอนโดยตรง ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ งานวิจัย หนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องและหนังสือที่นักปราชญ์ทั้งหลายเขียนรวบรวมไว้รวมทั้งวิทยานิพนธ์และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยขอคำแนะนำจากที่อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาผ้านุ่งห่มในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการวิจัยพบว่าที่มาของคำว่าผ้านุ่งห่มนั้นมีคำเรียกขานที่แตกต่างกันเช่น คำว่าผ้าบังสุกุล ผ้ากาสาเยะ วัดถัง ผ้านุ่งห่ม ผ้าจีวร ผ้าไตรจีวร คือคำเดียวกันมีความหมายอย่างเดียวกัน ที่เป็นผ้านุ่งห่มของพระภิกษุสามเณร โดยห่มผืนใดผืนหนึ่งก็ได้ในจำนวน 3 ผืน ผืนได้แก่ ผ้าสังฆาฏิ คือ ผ้าสำหรับทาบ ผ้าอุตตราสงค์ คือผ้าสำหรับใช้ห่มหรือคลุม ผ้าอังตราวาสก คือผ้าสำหรับนุ่ง ในความหมายเหล่านี้พระอุปัชฌาย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับผ้าไตรจีวรจะรู้จักกันดี ในการบรรพชาและอุปสมบทให้กับผู้ที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จีวรเป็นคำใช้เรียกสำหรับผ้านุ่งห่มของพระภิกษุ คนไทยส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่าจีวร คือ ผ้าห่ม สบง คือ ผ้านุ่ง และสังฆาฏิ คือ ผ้าพาดบ่า ดังนั้นจีวรจึงถือเป็นปัจจัยเครื่องนุ่งห่มของพระภิกษุที่ขาดไม่ได้ โดยได้รับการทรงพระอนุญาตจากพระพุทธเจ้าในสมัยพุทธกาลและใช้สืบต่อกันมาจนถึงในปัจจุบันนี้ การนุ่งห่มในพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) ผ้าสำหรับนุ่ง และ (2) ผ้าสำหรับห่ม และยังมีอุปกรณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการนุ่งห่มอื่นๆอีกด้วย โดยผู้วิจัยได้จำแนกอธิบายประเภทของ ผ้านุ่งห่มและอุปกรณ์ที่มีความเกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. ผ้านุ่ง หมายถึง การใช้ผ้าปกปิดร่างกายท่อนล่าง นับตั้งแต่สะดือลงมาถึงเท้า ผ้านุ่งจึงหมายถึงผ้าสำหรับใช้ปกปิดร่างกายท่อนล่าง ในพระพุทธศานานี้ พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตผ้าสำหรับนุ่งแก่พระสงฆ์ไว้ 2 ประเภท คือ

1.1 ผ้าสบง หรือ อันตราสก คือผ้านุ่งผืนเดียว โดยในพระวินัยได้กำหนดการนุ่งไว้คือ ด้านบนปิด สะดือ แต่ไม่ถึงกระโหลก ด้านล่างปิดหัวเข่าทั้งสองลงมาครึ่งแข้ง ไม่ถึงกรอมเท้า อย่างนี้เรียกว่า ปริมลล (Suratso, 2008)

1.2 ผ้าอาบน้ำฝน คือผ้าที่ใช้สำหรับสังค้ำน้ำ(อาบน้ำ)ของพระภิกษุ

2. ผ้าห่มในพระพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่า ผ้าห่มในพระพุทธศาสนานั้นเป็นเครื่องนุ่งห่มที่สำคัญเพราะ ช่วยในการปกปิดร่างกาย ช่วยในการกั้นลมกันหนาว ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 อย่างด้วยกัน 1 ผ้าอุตตราสงค์ 2 ผ้า สังฆาฏิ ดังที่ผู้วิจัยจะได้อธิบายดังนี้

3. ผ้าอุตตราสงค์ หรือเรียกอีกอย่างว่า ผ้าจีวร เป็นหนึ่งในสามของ ไตรจีวร เป็นเครื่องบริโภคบริหาร ที่ขาดไม่ได้สำหรับผู้ที่จะมาบวชในพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย กุลบุตรผู้ไม่มีจีวรไม่พึงให้อุปสมบทรูปใดให้อุปสมบทต้องอาบัติทุกกฏ” โดยผ้าอุตตราสงค์ (จีวร) ในยุคแรกจะเป็นแบบที่ผู้ จะบวชสาธยายแสงหามาได้ด้วยตนเอง บางคนก็ได้ผ้าผืนยาว บางคนก็ได้เศษผ้าแล้วนำมาเย็บรวมกันให้เป็น จีวร เพื่อปกปิดร่างกาย กันหนาว กันลม กันแดด เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการนุ่งห่มในพระพุทธศาสนาเถรวาท (Kittiphalak, & Phuttha Asana, 2020) ผลการวิจัยพบว่าวิธีการนุ่งห่มผ้าของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาทในสมัยพุทธกาลจะมีการห่มผ้าจีวรคลุมตัวไว้เพื่อกันแดด กันฝน กันลมหนาว และกันแมลงต่างๆซึ่งไม่มีข้อมูลของการนุ่งห่มของยุคนั้นมากนักแต่จะเห็นได้จากในศิรัยเรื่องพระพุทธเจ้ามหาศาสดาเอกของโลกที่ใช้การนุ่งห่มแบบเฉียงเปิดไหล่ แต่ในสมัยยุคหลังจะเห็นได้ว่ามีส่วนที่คล้ายกับการแต่งกายของชาวกรีก-โรมัน ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจาก พระเจ้า เมเน็นเดอร์ ที่ 1 หรือที่รู้จักกันในนามว่า พระเจ้ามิลิท ซึ่งเป็นผู้สร้างพระพุทธรูป องค์แรกในพระพุทธศาสนา โดยมีจุดสังเกตจากประวัติศาสตร์ คือ เนื่องจากเป็นช่างกรีก-โรมัน จึงใช้ความงามหรือสุนทรียภาพตามแบบฝรั่ง เป็นต้นว่าพระพักตร์ก็งามตามแบบฝรั่ง มีพระนาสิกโด่ง พระโอษฐ์เล็ก พระขนงวาดเป็นวงโค้งมาบรรจบกันเหนือดั่งพระนาสิก ประภาณชลเป็นรูปวงกลมเกลี้ยงอยู่เบื้องหลังพระเศียรเช่นเดียวกับเทวรูป อพอลโลของกรีก จีวรที่ครองก็เป็นผ้าหนา ส่วนใหญ่ห่มคลุมทั้งสองบ่า รัดเป็นริ้วใหญ่ตามธรรมชาติ คล้ายการห่มผ้าของพวกโรมัน ต่อมาพระพุทธศาสนาได้มีการแผ่ขยายไปในดินแดนต่างๆทำให้เกิดการนุ่งห่มที่แตกต่างกันไป ตามแต่ละนิกาย ส่วนพระพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศไทยนั้นก็ได้รับอิทธิพลการนุ่งห่มมาจากทาง ศรีลังกา และมอญ ในปัจจุบันการนุ่งห่มผ้าของภิกษุในพระพุทธศาสนามีความหลากหลาย ตามพื้นที่ ซึ่งพอสรุป รูปแบบการนุ่งห่มได้ คือ

1. การห่มคลุม : ให้คลุมไหล่ทั้งสองข้าง โดยจะม้วนชายจีวรเข้าหาตัว ซึ่งการม้วนของ ชายจีวร เองนี้เรียกว่าลูกบวบใช้มือขวาแหวกซ้าย ลูกบวบออกมา

2. การห่มมังกร : ครองจีวรแบบม้วนลูกบวบปิดขวาแล้วหนีบลูกบวบไว้ใต้รักแร้ ด้านซ้าย และ แหวกจีวรออกข้างด้านขวาการห่มมังกรนั้น เป็นการห่มแบบมหานิกายแท้ เป็นวัตร ปฏิบัติในการ ครองจีวร ของพระสงฆ์มหานิกาย หรือฝ่ายเถรวาทลัทธิลังกาวงศ์ในประเทศไทย

3. การห่มเฉียงบ่าเปิดไหล่ : คือการห่มแบบลัดไหล่โดยนำผ้าจีวรผืนหนึ่งมาพันตัวโดยพัน เข้าหาตัว หรือที่เรียกว่า “ปิดขวา” เป็นการห่มแบบมหานิกายแท้

4. การห่มดอง : การครองผ้าจีวรของภิกษุที่มีผ้าประคดคาคอกและสังฆาฏิพาด ไหล่ทับซ้อน โดยใช้วิธีพับผ้าจีวรให้ได้ระดับพอดีกับร่างกาย ดึงออกให้ได้พอประมาณรอบตัว แล้วยกผ้าขึ้นวางบน ไหล่ซ้ายจัด ผ้าจีวรให้เข้าที่เรียบร้อย จะซ้อนทับด้วยผ้าสังฆาฏิกก็ได้หรือจะไม่ซ้อนทับก็ได้ อยู่ที่ความ สะดวก ใช้ผ้าประคด คาคอกพันรอบตัว ผูกเงื่อนด้านหน้าอก

จึงสรุปได้ว่าผ้านุ่งห่มของพระภิกษุนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยแต่ก็ยังคงไว้ซึ่ง วัตถุประสงค์เดิมคือ ใช้เพื่อปกป้องจากความหนาว ความร้อน และแมลงต่างๆเพื่อให้สามารถปฏิบัติธรรมได้ และผ้านุ่งห่มของพระภิกษุจะเป็นรูปแบบเหมือนกันตามแบบที่พระอานนท์ได้ทรงออกแบบไว้ เพื่อไม่ให้เกิด ความแตกแยกเลยความแตกต่างกันของหมู่สงฆ์

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อวิเคราะห์การนุ่งห่มในพุทธศาสนาเถรวาท ผลวิจัยพบว่า ผ้าที่พระภิกษุใช้นุ่ง ห่มในพระพุทธศาสนาเรามักจะเรียกรวมกันว่าผ้าไตรจีวร ซึ่งเป็นผ้าที่มี 3 ชิ้น ได้แก่ สังฆาฏิ อุตตราสงค์ และ อันตรวาสก โดยแต่ละชิ้นนี้มีวิธีการนุ่งห่มที่แตกต่างกันไป

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับผ้าไตรจีวรนั้น ปรากฏว่ามีมูลเหตุที่ พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมมี กถาในเรื่องนี้ว่า พระพุทธเจ้าทรงรับสั่งภิกษุทั้งหลายว่า ภิกษุทั้งหลาย เราเดินทางไกลระหว่างกรุงราชคฤห์กับ กรุงเวสาลี ในขณะที่พระพุทธเจ้าทรงเสด็จจาริกอยู่นั้น ได้เห็นพระภิกษุหลายรูปพากันได้จัดเตรียมอัฐบริขาร เหล่านั้น บ้างก็หอบพะรุงพะรัง บ้างก็ทูลห่อผ้าที่พันดั่งฟูกไว้บนศีรษะ บ้างก็แบกขึ้นบ่า และบ้างก็กระเดียดไว้ที่ สะเอวเดินมาครั้นเห็นแล้ว พระพุทธเจ้าทรงดำริดังนี้ว่า “โมฆบุรุษเหล่านี้ห่มมุ่นเพื่อความมกมากในจีวร เหลือเกิน อย่ากระนั้นเลย เราควรกำหนดเขตแดน เราควรกำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องผ้าแก่ภิกษุทั้งหลาย ” เมื่อพระพุทธเจ้าทรงดำริเช่นนี้แล้ว จึงได้เสด็จจาริกไปโดยลำดับจนกระทั่งถึงกรุงเวสาลี

ครั้นเมื่อพระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ที่โคตรมกเจดีย์ เป็นเวลายามค่ำคืนที่ เหน็บหนาว ในฤดูหนาว อยู่ในช่วงเดือน 3 เดือน 4 พระผู้มีพระภาคทรงห่มจีวรผืนเดียวประทับนั่งอยู่ กลางแจ้งตลอดราตรี ขณะที่ น้ำค้างตก แต่ไม่ทรงหนาว ครั้นเมื่อปฐมยามผ่านไป ทรงรู้สึกหนาว ทรงห่มจีวรผืนที่ 2 จึงไม่ทรงหนาว (Papakro, & Sawetaphon, 2018) เมื่อมัชฌิมยามผ่านไป ทรงรู้สึกหนาว ทรงห่มจีวรผืนที่ 3 จึงไม่ทรงหนาว และเมื่อปัจฉิมยามผ่านไปจนถึงยามรุ่งอรุณแห่งราตรี ทรงรู้สึกหนาว ทรงห่มจีวรผืนที่ 4 จึง ไม่ทรงหนาว พระพุทธองค์ทรงดำริว่า “กุลบุตรในธรรมวินัยนี้ ที่เป็นคนมีปกติหนาว กลัวความหนาว อาจครองชีพออยู่ได้ด้วย ผ้า 3 ผืน อย่ากระนั้นเลย เราควรกำหนดเขตแดน เราควรกำหนดกฎเกณฑ์ใน เรื่องผ้าแก่ภิกษุทั้งหลาย เราควรอนุญาตผ้า 3 ผืน (Silawanso, 2012) ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตไตรจีวร คือ สังฆาฏิ ผ้าพาด สองชิ้น อุตตราสงค์ ผ้าห่ม ชิ้นเดียว อันตรวาสก ผ้านุ่ง ชิ้นเดียว

จะเห็นได้ว่า การใช้ผ้านุ่งห่มในพระพุทธศาสนามีรูปแบบของการใช้ผ้าแต่ละผืนอย่างชัดเจน เพื่อให้เหมาะสมกับสมณสารูปของพระภิกษุ เพื่อไม่ให้ภิกษุมกมากในเรื่องผ้าและยังคงไว้ซึ่งความศรัทธาเลื่อมใส ในพุทธบริษัททั้งหลายที่พบเห็น ซึ่งผ้าแต่ละผืนก็มีรูปแบบของการนุ่งห่มที่แตกต่างกันและยังมิถูกข้อระเบียบ ในการใช้สอยอีกด้วย

สีผ้านุ่งห่มในสมัยพุทธกาล สำหรับเรื่องของสีผ้านุ่งห่มในทางพระพุทธศาสนานั้น ผู้วิจัยได้สืบค้น และได้พบข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญในเรื่องของสีผ้าในพระพุทธศาสนา โดยสีของผ้านุ่งห่มของภิกษุใน

พระพุทธศาสนานั้นส่วนมากจะใช้เปลือกไม้มาต้มและนำผ้าบังสุกุลที่ตนหาได้นั้นมาย้อม ซึ่งเมื่อเราพิจารณาถึงสีที่เกิดจากการย้อมผ้าถุงห่มนั้น สี ย่อมแตกต่างกันไปตามแต่ชนิดของเปลือกไม้ ดังนั้นเราจึงไม่สามารถรู้ถึงสีของผ้าถุงห่มของพระพุทธเจ้าได้ ว่าเป็นสีอะไรแต่ก็ได้มีหลักฐานที่พระอรรถกถาจารย์ พระฎีกาจารย์ ได้รจนาไว้ในอรรถกถาฎีกาต่าง ๆ ไว้เช่น

“ภคว.....นิโครธปลวสमानวณณํ รตตปสฺสูลํ ปารูปตฺวา”

พระผู้มีพระภาคเจ้า....ทรงห่มบังสุกุลจีวรอันประเสริฐสีแดง มีวรรณะละม้ายดอกแห่งต้นไทร (นิโครธ)

จากข้อความข้างต้นเราจะพอทราบได้ว่า สีของผ้าถุงห่มของพระพุทธเจ้านั้นเป็นสีแดง ซึ่งในสมัยพุทธกาลยังมีพระภิกษุเถระที่ใช้สีผ้าถุงห่มเหมือนพระพุทธเจ้า อันมีพระมหากัสสปเถระ พระสารีบุตรเถระ และพระโมคคัลลานะเถระ เป็นต้น ดังที่พระอรรถกถาจารย์และพระฎีกาจารย์ได้รจนาไว้ดังนี้

“สารีปุตฺตโมคคัลลนาทโย มหาเถราปิ น เมฆวณฺณํ ปสฺสูลํ ปารูปตฺวา.

แม้พระมหาเถระทั้งหลาย มีท่านพระสารีบุตร และท่านพระมหาโมคคัลลานะเป็นต้น ก็ห่มบังสุกุลจีวรมีสีแดงเหมือน เมฆ” “มหากัสสปปมฺขมา มหาเถรา เมฆวณฺณํ ปสฺสูลจีวรํ ปารูปตฺวา.”

พระมหาเถระทั้งหลาย มีท่านมหากัสสปเป็นต้น ก็ห่มผ้าบังสุกุลจีวรมีสีแดงเหมือนเมฆ “เมฆวณฺณ” ในที่นี้ หมายถึงเอา ก้อนเมฆสีแดง ดังมีหลักฐานว่า

“บพฺว่า เมฆวณฺณํ ได้แก่ มีสีเหมือนเมฆแดง, อธิบายว่า เช่นกับก้อนเมฆที่ฉาบด้วย แสงพระอาทิตย์ ยามสนธยา”

จากหลักฐานที่พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายและเปรียบเทียบให้เห็นน้ำย้อมผ้าถุงห่มที่ได้จากการเคี้ยวของเปลือกไม้ น่าจะได้สีที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน และจากข้อสันนิษฐานที่กล่าวถึงสีของผ้าถุงห่มจะออกไปทางโทนแดง หรือเรียกว่าสีกรักแดง การใช้จีวรแต่ละสำนักของพระภิกษุอาจจะคล้ายๆกันจะแปลอยู่ตรงที่สีที่มีความเข้มกว่าและอ่อนกว่าเท่านั้นไม่แตกต่างกันมาก ขึ้นอยู่กับเปลือกไม้หรือแก่นไม้ที่นำมาต้มย้อมจะให้สีที่เข้มหรืออ่อน

จากที่ได้ศึกษามาจะพบได้ว่าไม่ใช่ทุกสีที่สามารถนำมาเป็นสีของจีวรได้ ซึ่งในสมัยพุทธกาลก็มีสีที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติและอนุญาตให้ใช้อยู่ 6 ชนิด และทรงห้ามสีที่นำมาใช้ในการย้อมจีวร 7 ชนิดดังนี้

1. สีเขียวล้วน
2. สีชมพูล้วน
3. สีแดงล้วน
4. สีบานเย็นล้วน
5. สีแสดล้วน
6. สีดำล้วน
7. สีเหลืองล้วน

เหตุที่ทรงห้ามย้อมด้วยวัสดุสิ่งนอกจากที่ทรงบัญญัติไว้แล้ว ด้วย เป็นสีย้อมเหมือนพวก เตียรีย หรือสีย้อมอย่างคหฬสี เช่นสีย้อมจากใบคราม จากฝาง เป็นต้น “พระภิกษุรูปใด ใช้ผ้าสีเหล่านี้ ท่านบอกว่า จะต้องปรับอาบัติทุกกฏ”

สำหรับน้ำย้อมจากวัสดุบางอย่างได้ทำให้เกิดความเป็นพิษต่อผิวได้ เช่น น้ำย้อมจากใบและลูกมะเกลือ ส่วนใหญ่จะใช้ในการย้อมเครื่องมือดักสัตว์ อย่างสวิงที่ใช้จับปลา เป็นต้น และสีที่นำไปใช้ย้อมอย่างอื่น ก็ไม่คงทน ถูน้ำล้างสีก็ตกดูไม่งาม ดังนั้น ถึงแม้ว่าน้ำย้อมที่อนุญาตจะมีความหลากหลายให้ในการเลือกน้ำที่จะนำมาใช้ จึงต้องมีหลักการพิจารณาถึงคุณและโทษของวัสดุที่นำมาย้อมจีวรด้วย บางอย่างได้สีที่เหมาะสม แต่เกิดโทษ ก็เป็นสีที่ไม่ควรนำมาใช้ ส่วนสีที่ไม่เกิดโทษ หากนำมาย้อมแล้วเป็นสีที่ไม่เหมาะสมแก่สมณะ ก็ไม่ควรนำมาย้อม ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน และจะต้องให้ความสำคัญในการ นำวัสดุเหล่านั้นมาใช้เพื่อสามารถทำให้เกิดประโยชน์อย่างมากขึ้น เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจะทรงอนุญาต วัสดุสิ่งใดจะเห็นได้ว่า จะต้องเกิดกรณีตัวอย่าง และเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีพของพระภิกษุด้วย การใช้สีย้อมจีวรนั้นก็เน้นสีธรรมชาติเป็นหลัก ในสมัยพุทธกาลนั้นไม่มีสีเคมีใดๆมาเจือปนไม่ทำให้ เป็นโรคผิวหนัง หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ปัจจุบันพระภิกษุสามเณรนั่งห่มจีวรสีเหลืองกันมาก ในพุทธบัญญัติที่ตรัสไว้ในพระวินัยมหารวรรคว่า “ภิกษุไม่พึงทรงจีวรเหลืองล้วนรูปใดทรง ต้องอาบัติ ทุกกฏ” ทรงบัญญัติไว้ 2 อย่าง คือ

- (1) น้ำฝาดย้อมจีวรที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม
- (2) สีจีวรที่ เหมาะสมและไม่เหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่

การหาผ้านุ่งห่มผ้าในพระพุทธศาสนาของพระภิกษุในพระพุทธศาสนานั้น ตามแนวทางที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ ถือได้ว่าเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของพระภิกษุและยังเป็นบททดสอบความอุสาหะในหารหาผ้าเพื่อที่จะนำมาเย็บเป็นจีวร เพื่อให้ถูกต้องตามหลักของพระวินัยและหลักของการปฏิบัติของพระภิกษุสงฆ์ และเพื่อที่จะฝึกให้พระภิกษุไม่ให้เกิดความยึดติดกับสิ่งของภายนอก

โดยการนุ่งห่มผ้าในพระพุทธศาสนานั้นไม่มีแบบแผนการนุ่งห่มที่ชัดเจน เพียงแค่ห่มเพื่อปกปิดร่างกาย กันลมแดด ลมฝน และปกป้องจากสัตว์เลื้อยคลานต่างๆ ดังนั้นเราจะเห็นว่าพระภิกษุในแต่ละพื้นที่แต่ละประเทศนั้นมีการนุ่งห่มที่แตกต่างกัน แต่หลักการนุ่งห่มก็ยังคงไว้ซึ่งหลักปฏิบัติตามข้อพระวินัยที่ได้บัญญัติไว้ ซึ่งประกอบไว้ดังนี้

สังฆาฏิ คือ ผ้าที่ใช้พาดไหล่แต่เมื่อมีลมหนาวหรืออากาศเย็นก็สามารถใช้ในการห่มเพื่อกันลมหนาวได้ กล่าวคือเป็นผ้าที่ใช้สำหรับ ห่ม(Papakro, & Sawetaphong, 2018)

อุตตราสงค์ คือผ้า จีวร ที่ใช้ปกปิดร่างกายในการดำรงชีพของพระภิกษุ เพื่อที่จะกันลม แดด และ ยุง ที่มารบกวน ใช้คลุมตัวได้

อันตรวาสก ผ้านุ่ง หรือ สบง คือผ้าที่ใช้ในการนุ่งตั้งแต่ส่วนเอวลงไป ทำชายขอบทั้ง สองข้างให้ตรงกัน ให้ยกขึ้นห่มข้อเท้า 1 ฝ่ามือ

สีของผ้านุ่งห่มก็มีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน เพราะถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกันซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ ถึงสีของผ้าที่สามารถนำมาเย็บเป็นผ้าจีวรได้ และสีที่ไม่สามารถนำมาเย็บเป็นผ้าจีวรได้พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ชัดเจนและยังมีข้อกำหนดที่ทรงอนุญาตให้บางโอกาสที่เหมาะสมเช่น เวลาถูก โจรขโมยจีวรไป ก็ทรงให้ใช้จีวรสีเหลืองได้ (Noi Bangya, 2021) ภิกษุที่ถูกขโมยจีวร สามารถนุ่งห่มจีวรสีเหลืองได้ (ชั่วคราว) และนอกจากนั้น จีวรทุกอย่างที่ไม่เหมาะสมกับ พระวินัย ก็จัดว่าเหมาะสมสำหรับภิกษุที่ถูก ขโมยจีวร

สรุปข้อมูลจากการสืบค้น สำหรับประโยชน์ของการนุ่งห่มผ้าในพระพุทธศาสนา เพื่อรักษาพระวินัย ที่พระพุทธศาสนาทรงได้บัญญัติไว้เป็น สิกขาบท ซึ่งมีจำนวนมากที่เกี่ยวกับการนุ่งห่มผ้าของพระภิกษุ รวมไปถึงข้อบัญญัติเกี่ยวกับกิริยามารยาท ที่พระภิกษุจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ และประพฤติปฏิบัติตนเองให้ถูกต้องตามบทบัญญัติที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งไว้ เพื่อเป็นการรักษาและสืบทอดพระวินัย และเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป เพื่อไม่ให้พุทธศาสนาเสื่อมและมีจุดติเตียนได้

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุป ผ้าในพระพุทธศาสนาที่พระภิกษุนุ่งห่มในพระพุทธศาสนานั้น เรียกที่ใช้เรียกกันหลากหลายโดยส่วนมากจะใช้คำว่า จีวร หรือผ้า ไตรจีวร ซึ่งประกอบไปด้วยผ้า 3 ผืน คือ 1. ผ้าอุตตราสงค์ 2.ผ้าอังตราสก และ 3. ผ้าสังฆาฏิ ซึ่งผ้านุ่งห่มเหล่านี้มีหลักฐานปรากฏในพระคัมภีร์ต่างๆ รวมทั้งในพระไตรปิฎก โดยวิธีการได้มาซึ่งผ้าในพระพุทธศาสนานั้น คือการไปตามหาเศษผ้าจากในป่า จากผ้าที่คนอื่นไม่ใช้แล้ว นำมาเย็บเป็นผ้าจีวร เพื่อที่จะสามารถบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาได้ ซึ่งผ้าไตรจีวรนั้นถือได้ว่าเป็นเครื่องอัฐบริหารของพระภิกษุสงฆ์ ที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้นุ่งห่มได้ตามที่มีในพระวินัย ผ้าจีวรคือผ้าห่ม ผ้าสบงคือผ้านุ่ง ผ้าสังฆาฏิ คือผ้าพาดหรือผ้าทาบ นอกจากที่ไปเสาะหาตามป่าเขาแล้ว พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้รับถวายผ้าจีวรจากผู้อื่นได้ เรียกว่า คหบดีจีวร ซึ่งผู้ที่ทรงขอถวายคนแรกคือหมอชีวก โดยที่ลักษณะของจีวรของพระภิกษุในพระพุทธศาสนานั้นจะเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยมีรอยเย็บเหมือนรูปคันนาที่พระอานนท์ได้ทรงออกแบบไว้ ตามที่พระพุทธเจ้าทรงรับสั่งกับพระอานนท์ ผ้าที่สามารถนำมาเย็บเป็นผ้าจีวรได้นั้น มีอยู่ 6 ชนิดที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตนำมาเป็นจีวร ดังนั้นผ้านุ่งห่ม หรือผ้าจีวรนั้น ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญของพระภิกษุ ในพระพุทธศาสนาเพราะเป็นปัจจัยหลักในการบ่งบอกลักษณะว่าเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา และทำให้ได้ทราบถึงความหมายของผ้านุ่งห่มในพระพุทธศาสนาเถรวาท ว่า เป็นเครื่องนุ่งห่มของพระภิกษุ ถือหนึ่งในเป็นปัจจัย 4 ที่ขาดไม่ได้เพราะถือเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาและเป็นเครื่องบริหารของภิกษุ โดยมีความหลากหลายในชื่อเรียกของแต่ละสมัย ซึ่งในสมัยพระพุทธศาสนายุคแรกเริ่มก็จะเรียกว่า ผ้ากาษาเยะ ในตอนที่ ยสกุลบุดรออกบวชก็จะมีคำว่า ยสกุลบุดรโกณผมและหนดนุ่งห่มผ้ากาสาเยะออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ต่อมาก็มีคำเรียกว่า ผ้าบังสุกุล ปรากฏอีกในตอนโปรดชฎิล 3 พันอง และยังมีคำเรียกต่างๆอีก เช่น วัตถัง กาสาวพัตร์ จนมาถึงในสมัยที่มีอุปัชฌาย์ จึงมีคำเรียกว่า จีวรปรากฏและภายหลังพระพุทธเจ้าได้กำหนด ไตรจีวรขึ้นมาและยังใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้

หลักการของการนุ่งห่มนั้นมีความเรียบง่าย คือ นุ่งห่มเพื่อปกปิดร่างกายที่นวลสะอาดและกันแดด กันลม กันฝน รวมไปถึงกันแมลงต่างๆเพียงเท่านั้นและยังเป็นการสอนเพื่อไม่ให้ไปยึดติดกับสิ่งของนอกกาย ดังนั้นผ้านุ่งห่มในพระพุทธศาสนานั้นหลังจากใช้แล้วก็ต้องนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเช่นการนำไปทำเป็น ผ้าปูที่นอน อาสนะที่นั่งหรือแม้แต่การนำไปทาโคลนแล้วนำมาทำเป็นที่ฝึก ซึ่งสิ่งทั้งหลายนี้ก็เป็นไปเพื่อให้รู้คุณค่าของผ้าที่หาได้มายากลำบากและฝึกควบคุมตนเองไม่ให้หลงกับกิเลสภายนอก

ในสมัยพุทธกาลเมื่อมีการได้ผ้ามาแล้วนอกจากการเย็บจีวรแล้วยังมีการอธิฐานผ้าจีวรอีกด้วยเพื่อเป็นการหมายเอาผ้าจีวรนั้นเป็นของตนเอง โดยในพระพุทธศาสนานั้นพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุมียีวรได้เพียงแค่ 3 ผืนเท่านั้นเพื่อให้พระภิกษุมีความพอดีในการใช้ผ้านุ่งห่ม ซึ่งถ้าหากมีผู้ถวายและมีผ้าเกินก็จะต้องมีการสละผ้าให้กับหมู่สงฆ์เพื่อให้ภิกษุรูปอื่น ซึ่งการนุ่งห่มนั้นก็มีรูปแบบที่ไม่ชัดเจนมีเพียงแค่นุ่งห่มให้เรียบร้อย คือทำชายผ้าจีวรและสบงให้เท่ากันเพียงเท่านี้

นอกจากนี้ผ้านุ่งห่มของพระภิกษุนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยแต่ก็ยังคงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์เดิมคือ ใช้เพื่อปกป้องจากความหนาว ความร้อน และแมลงต่างๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติธรรมได้และผ้านุ่งห่มของพระภิกษุจะเป็นรูปแบบเหมือนกันตามแบบที่พระอานนท์ได้ทรงออกแบบไว้ เพื่อไม่ให้เกิดความแตกแยกเลยความแตกต่างกันของหมู่สงฆ์

สรุป

ผ้าในพระพุทธศาสนาที่พระภิกษุนุ่งห่มในพระพุทธศาสนานั้น เรียกที่ใช้เรียกกันหลากหลายโดยส่วนมากจะใช้คำว่า จีวร หรือผ้า ไตรจีวร ซึ่งประกอบไปด้วยผ้า 3 ผืน คือ 1. ผ้าอุตตราสงค์ 2. ผ้าอังตราสก และ 3. ผ้าสังฆาฏิ ผ้านุ่งห่มทั้ง 3 ชนิดนี้มีหลักฐานปรากฏในพระคัมภีร์ต่างๆ รวมทั้งในพระไตรปิฎก โดยวิธีการได้มาซึ่งผ้าในพระพุทธศาสนานั้น คือการไปตามหาเศษผ้าจากในป่า จากผ้าที่คนอื่นไม่ใช้แล้ว นำมาเย็บเป็นผ้าจีวร เพื่อที่จะสามารถบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาได้ ผ้าไตรจีวรนั้นถือได้ว่าเป็นเครื่องอัฐบริขารของพระภิกษุสงฆ์ ที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้นุ่งห่มได้ตามที่มีในพระวินัย ผ้าจีวรคือผ้าห่ม ผ้าสบงคือผ้าห่ม ผ้าสังฆาฏิ คือผ้าพาดหรือผ้าทาบ นอกจากที่ไปเสาะหาตามป่าเขาแล้ว พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้รับถวายผ้าจีวรจากผู้อื่นได้ เรียกว่า คหบดีจีวร ซึ่งผู้ที่ทรงขอถวายคนแรกคือหมอชีวก โดยที่ลักษณะขงจีวรของพระภิกษุในพระพุทธศาสนานั้นจะเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยมีรอยเย็บเหมือนรูปคันนาที่พระอานนท์ได้ทรงออกแบบไว้ ตามที่พระพุทธเจ้าทรงรับสั่งกับพระอานนท์ ผ้าที่สามารถนำมาเย็บเป็นผ้าจีวรได้นั้น มีอยู่ 6 ชนิดที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตนำมาเป็นจีวร ดังนั้นผ้านุ่งห่ม หรือผ้าจีวรนั้น ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเพราะเป็นปัจจัยหลักในการบ่งบอกลักษณะว่าเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 การนุ่งห่มผ้าของพระภิกษุสามเณรควรมีความสำรวมระวังต่อความศรัทธาของญาติโยมที่คอย
มองดู

1.2 ควรปฏิบัติการนุ่งห่มให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. ควรศึกษาเรื่องการนุ่งห่มของมหายาน

2.2. ควรศึกษาเรื่องการนุ่งห่มผ้าของวชิรญาณ

2.3. ควรศึกษาความแตกต่างของการนุ่งห่มผ้าในพระพุทธศาสนาของเถรวาทและมหายาน

References

- Kittiphalok K., & Phuttha Asana A. (2020). An Analy on The Laity's Roles in Fostering Buddhism : a Case Study ofLampang Luang Sub-District Ko Kah District Lampang Province. Journal of Buddhist Studies, 12(2), 462–477.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tripitakas. Bangkok: MCU
- Noi Bangya K. (2021). Historical Linguistics: A Case Study of Civara Color Terms of Buddhist Monks From Sukkhothai Period to Ratthanakosin Period. Phimoldhamma Research Institute Journal, 8(2), 131–140.
- Papakro P., & Sawetaphong S. (2018). The Use of Robes in Theravada Buddhism. Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU, 1(1), 146–158.
- Silawanso, S. (2012).A Study of Civara or Yellow Robes in Theravada Buddhism. (Master'sThesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya
- Surataso, T. (2008). Dictionary for the Study of Buddhism “Wat Kham”. (3 ed.). Bangkok: The Dharma Council and the Banluetham Institute
- Suriyarangsee S. (2018). Robes: Tailoring from the past to the present. Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU, 3(2), 1–12.
- Than Supho N.,& PanasriS.,&Phra Kru Kosit Watthananukul. (2021). A COMPARATIVE ANALYSIS ON HEAVENSIN THERAVADA AND MAHAYANA BUDDHISM. Journal of MCU Ubon Review, 6(3), 307–314.

